

Over validiteit en relevantie

Vincent Donche

Niets is zo stabiel als veranderlijkheid, en dat geldt zeker voor de realiteit in het hoger onderwijs. Vanuit het oogpunt van een onderzoeker die veranderlijke aspecten zoals de kwaliteit van onderwijs of het leren of prestaties van studenten goed in kaart wil brengen, is dit geen gemakkelijke context. Het gaat immers ook om onderzoeksfenomenen die lang niet altijd even eenvoudig kunnen worden gescoord, of betrouwbaar door de tijd heen kunnen worden gemeten. Stilstaan bij de vraag hoe deze fenomenen meer valide kunnen worden gemeten, is daarom belangrijk. De 'Man die de wolken meet'¹ van Jan Fabre (1998) ligt hier alvast niet wakker van. In dit kunstwerk staat een man halfhoog op een ladder met uitgestrekte armen de wolken te meten met een grote meetlat. Nog los van de vraag naar de kwaliteit van het meten, wordt hier gemeten om te meten.

Uiteraard gaat dit beeld niet op voor de gebruikelijke doelen en opzet van onderzoek in het hoger onderwijs. Ook wordt niet alles nog met één meetlat gemeten. Het methodologisch atelier van de onderzoeker is rijker geworden aan methoden en technieken om te observeren, te meten en te valideren. Dat heeft er ook voor gezorgd dat de gesloten vragenlijst, misschien wel dé meetlat bij uitstek in het hogeronderwijsonderzoek, vaker gecombineerd wordt ingezet met andere meetinstrumenten. Om complexe en veranderlijke aspecten in het hoger onderwijs goed in kaart te brengen, is dit vaak een beter uitgangspunt.

Aandacht voor de validiteit en relevantie van het meten voor onderzoek en praktijk, blijft belangrijk voor *TvHO*. Niet het meten om te meten staat centraal, wel het meten om te willen weten. Dat komt ook duidelijk naar voren in de vier bijdragen van dit nummer.

In de eerste bijdrage stellen *Van der Heijden, Hessen en Wubbels* een nieuwe methodologische aanpak voor om studiesucces of -falen te voorspellen. Geen dichotome (slagen versus mislukken) maar wel ordinale variabelen kunnen tot meer genuanceerde inzichten leiden over de studievoortgang van studenten en invloedsfactoren. Het onderzoek reikt mogelijkheden aan voor het opzetten van een *tool* om verschillen in studievoortgang zowel op individueel als institutioneel niveau op eenvoudige wijze te duiden. De kwantitatieve scores kunnen zinvol zijn als input voor studiebegeleiding, maar het individueel verhaal van studenten is minstens even belangrijk.

In de tweede bijdrage richten *Beishuizen, Spelten en Van der Rijst* de aandacht op de academische houding van docenten in het hbo. Via focusgroepen en een vragenlijst worden zes aspecten nader onderzocht: het kritisch willen zijn, het willen delen, het willen weten en begrijpen, het willen bereiken, het willen innoveren, en tot slot, het verantwoordelijkheid willen nemen. Het onderzoek, dat verkennend is, toont aan dat de onderzoekende houding die van docenten wordt verwacht,

niet door iedereen op eenzelfde wijze wordt gepercipieerd. Vervolgonderzoek is nodig om na te gaan of en hoe deze verschillen ook in verband staan met de onderzoekspraktijk.

In de derde bijdrage onderzoeken *Van Os*² en *Van Beek* de kwaliteit van ruim duizend meerkeuzetentamens. Niet alleen toetsgegevens maar ook de waardering van studenten over de kwaliteit van de toetsing wordt onderzocht. Het onderzoek toont aan dat meerkeuzetentamens lang niet altijd even betrouwbaar zijn en dat het verzamelen van studentenoordelen over de representativiteit en transparantie hierbij ook zinvolle informatie oplevert.

In de laatste bijdrage van dit nummer vat *Spooren* op opiniërende wijze de belangrijkste conclusies samen van onderzoek naar de validiteit van onderwijsbeoordelingen zoals gemeten vanuit het standpunt van studenten. Hierbij worden een aantal belangrijke knelpunten aangegeven die kenmerkend zijn wanneer studenten het onderwijs van hun docenten evalueren. Niet alleen probleempunten maar ook zinvolle suggesties voor onderzoek en praktijk worden aangereikt.

Tijd om stil te staan bij dit meten.

Noten

- 1 Voor meer informatie zie: <http://janfabre.be/angelos/selectie-werken/publieke-ruimte/>
- 2 Dr. W. van Os is op 14 december 2012 overleden.